

27 - 39

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenkilencedik évfolyam.

27. szám.

Debrecen, 1929 július 6.

DEBRECENI

PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Súlyos püspöki intelem.

I.

A mi szeretett és tisztelt Püspökünkötől megszoktuk már a megfelelő súlyos szavak használatát, adandó alkalmakhoz és személyekhez is. Most frissiben olyanfélét olvastam, hogy súlyával rám is nehezdedve, szinte kényszerít a visszhangra.

Főiskolánk kiváló igazgatója évi beszámoló-jában, rámutatva a ködös, sötét jövőre anyagi tekintetben, a püspöki válaszból erre vonatkozólag következő visszhang is támadt, mintegy útmutató záradékként: „az anyagi gyötrődés szürke, hétköznapi marliromságainak véget kell vetni. Véget is lehet vetni, ha egyfelől a közoktatási kormány inkább a történelmi jogon szerzett régi intézmények megerősítésére, mint újabb s nem okvetlen szükséges intézmények létesítésére, inkább állások tisztaságára, mint proletáriátushoz vezető tömeges koldus állások kreálására fordítja az erőt; másfelől, ha mi is úgy alakítjuk át a kollégium háztartásának életét, hogy anyagi erőnk legnagyobb része a tanítás, nevelés közvetlen célját szolgálja s ne fúvassék a levegőbe a felesleges méretű adminisztráció szórórostáin keresztül. De azáltal is segíthetünk, ha a több jogra érdemesített tanuló ifjúságot a saját maga kiszolgálásánál több kötelesség teljesítésére hívjuk.“

Bizonyára súlyos szavak a közoktatásügyi kormány felé is, de még inkább a magunk figyelés-rehívott lelke felé. Főként ez: „ne fúvassék a levegőbe a felesleges méretű adminisztráció szórórostáin keresztül.“ Aztán ez: „ha a több jogra érdemesített tanuló ifjúságot, a saját maga kiszolgálásánál több kötelesség teljesítésére hívjuk.“

Nézzünk csak szemébe eme két útmutatásnak. Először is a felesleges méretű adminisztráció szórórostája.

Írtam már én is erről egyszer, bizonyos féltékenységgel, sőt javaslatot is adtam be egyházme-gyénkhöz is, kerületi közgyűlésünkhöz is, előre gondolva annak sikertelenségére. Most nagyobb bátorsággal és némi reménnyel is fogok az ostrom-hoz, ha már a mi „Ducénk“ is megfújta a trombitát. Mikor írtam, elősoroltam hivatalos adatokból a különböző bizottságok sok-sok számát, a tagok

százakban való számát s az ilyen nagyméretű szórórosta szemetes garmadáját. És nem látom feleslegesnek azok kedvéért, kik már el is feledték, vagy figyelmükre se méltatták, legközelebbi jegyző-könyvünkől, hivatalos hiteles kimutatásban ki- és bemutatni, hogy: kerületünk tisztikarának száma 43. Esperesi és gondnoki kar 22. Bizottságok száma 44. Bizottsági tagok száma 603. Összes eljáró tagok száma 668. Bizony, nem mondható, hogy szűk a háztartásunk és kicsiny a rostánk.

Azt a kérdést teszem fel először, mije van a mi főiskolánknak, kerületünknek, anyagi dolgokban, melyeket gondozni, jövedelmeztetni kell és lehet?

Az ingó vagyon, bizony — elingott, az „Isten kegyelméből“ uralkodó szentség ágyúfüstös oltárán! Ingatlanok: a föld s némi tekintetben az épületek. Ezekre ügyelni, gondozni kell. Éspedig olyan fő-intézőnek és szükséges pár segítőnek, aki és akik nem tisztességből, hanem arratermett és arra kép-zett értékből, teljes felelősséggel értik és végzik dolgaikat. Dehát, Uramisten, százakból álló, felelőt-len bizottságok és közgyűlési tagok!... Folytassam-e tovább „a felesleges méretű adminisztráció szóró-rostáját“? Iskolaépületünk kettő van: az öskollé-gium és gimnázium. Aztán néhány boldogabb időbeli épületek. Szakszerű figyelem szükséges a két iskola-épületre, rendeltetési célok szerint főként. Istennek hála, jelenben olyan két felügyelő-igazgató áll őrt, hogy a körülök forgolódók inkább akadály, mint segítség. Ez okból is, felelősségre nem vonhatók s ilyen nem is jutott eszébe a közgyűlésnek. A lakó-házak felügyelői — bennlagnak. Értelmes tanárok, vagy tisztas foglalkozású bérlők, kikről szégyelném föltenni, hogy megkötött szerződésük mellett is, nagy ügyelet kell rájuk és felettük. Szerződésük a legfőbb felügyelőerő, mely jogot és kötelességet szab s a felelős főintéző csak figyelembe tartani köteles.

A különböző szakirányú művelődési terek, a kezelő tudós személyek használata és felügyelete mellett, csak az általános és legfőbb felügyelő és igazgató hatóság joga és kötelessége.

És a földbirtokok? Éppen az ősmammut-bizottságok arravalóságának siralmas bizonyosságai. Kell-e több bizonyosság erre, mint az a kinyomatott jegyzőkönyv, hogy a perbefogás alkalmával vették észre, hogy még megfelelő haszonbéri szerződés

sincs, amely alapon perelni lehetne. Ebből, azt hiszem, elég ennyi.

Igazán sajnálnám, ha ezen írásomból, akár a közelebb, akár a távolabb érdekeltek személyükre nézve valami lekicsinylést, vagy szándékos mulasztás vádját olvasnának. Itt nem személyi, hanem oly szervezeti képtelenségről van szó, mely mellett a világháború satáni pusztítása nélkül is tönkremenne bármely jól megalapozott intézmény is. Mert hát elemi dolog az, hogy akár egy porszem, akár egy világ, megfelelő fenntartó erőt, belátást, gondviselést kíván és felelősséget elsősorban. Se több, se kevesebb, mint amennyire szükség van. Ha kevesebb és nem eléggé arravaló, úgy a hiány miatt pusztul. Ha több, ez a többség pusztítja el. De bármely célhoz megfelelő eszközök szükségesek. No, most már gondoljuk el, hogy az elérendő cél, mint haszonból, ráfordított költségül csak bizonyos percent hozható számításba s a mi kerületi és főiskolai közigazgatásunk költségpercentje, a kerületnél csak a közigazgatás, napidíjak és úti-költségek címén 58,792 P; a Főiskolánál az írások fizetése 49,249 P, altisztek és szolgák 27,968 P, vegyes kiadások 65,176 P. — E címeken tehát összesen 142,393 P. Gondoljuk el, mondom, minő összeget kellene kihozni a kezelésnek jövedelmül, hogy az intézmény fenntartható legyen! S ne méltóztassanak azt gondolni és mondani, hogy ez nem üzlet s nem lehet így beállítani.

Elgondolásom szerint — Bibliánk alapján — egész emberi életünk berendezése Isten által, mintegy mennyei üzlet, az ő dicsősége céljára van beállítva. A földi egyetemes élet értéke emberi életünkben találja meg célját s nekünk krisztusi alapon úgy kellene berendezni egyéni, családi, társadalmi és nemzeti életünket, hogy egymásra hatásunkban, bennünk egyesekben fejlődjenek ki ama magasabb életértékek, melyekhez megfelelő tőkebefektetéseket — talentumokat — nyertünk. Tehát adott tőkénk elhelyezése, kamatoztatása munkás eszközökként tekinthetők nevelőintézeteinkben s akik ez intézeteket vezetik, bármely címen különös megbízottai mintegy annak az életfenntartó és fejlesztő tulajdonosnak — Istennek —, aki számonkéri megbízottait vezetésükért s munkáikat a kamatokért.

Persze, az isteni üzlet célját Krisztus állapítja meg, így: „legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei atyátok, ki felhossa az ő napját jókra és gonoszokra egyaránt és esőt ad igazak és hamisak földére“. Azaz: az élet kezdő atomján, ezer és ezer változaton át az emberig és az emberen át, a szellemerkölcsi élet elindítójához — mint a földi atya is gyermekeit — magához emelje s lelki-ségének részesévé tegye.

Így láttam én s így érthetem meg a Jézus életén át az emberi élet értelmét, értékét és célját, a nevelő-intézetek által s nem abban, hogy az intézetek körül foglalkozók megfelelő díjazásokban részesüljenek s az ő nevelőmunkájuk révén növendékeik is.

Andrássy Kálmán.

A magyar református egyház szociális munkássága s a londoni Toynbee Hall.

Folytatás és vége.

Korunk az erők összetevésének, rendszerezésének, az egycélra törő egyének tömörülésének, a közösségi kapcsolatok helyes arányának megtalálásáért való viaskodásnak kora. A régi individualis erkölcsstan életirányítása elégtelennek bizonyult s az új kőtáblák utáni törekvés egyik jellemző darabjaként, úgy hiszem, kellő helyen közlöm egyik amerikai lelkész, A. W. Palmernek „A szociális igazság tízparancsolata“ címen tömörített gondolatait (a Christianisme au XX-me Siècle f. é. 5. száma nyomán.)

„1. Én vagyok az Úr, a te Istened, de jusson eszedbe, hogy én az egész földnek is Istene vagyok. Kedves gyermekeim nincsenek. A néger, a hindu, a kínai, a japán, az orosz és a mexikói mind-mind az én szeretett gyermekeim.

2. Az állam nagyságát ne népessége, bankbetétei alapján állapítsa meg, hanem alacsony gyermekhalandósága, lakásai, játékterei, könyvkereskedései, iskolái, kórházainak mértéke s a prostitúció, lopás, gyilkosság számarányának csökkenése szerint.

3. Emlékezz arra, hogy a civilizáció nívója az asszony, a nő iránti tisztelettel egyenes arányban áll.

4. Jussanak eszedbe saját bűneid s ne építs börtönt a bosszúállás vagy büntetés számára, hanem létesíts lélekgyógyító testületeket, kórházi „központi épületeket“ az erkölcsi betegségek számára.

5. Tudd meg, hogy az ipar végső és lényeges produktumai nem az árucikkek és osztalékok, hanem az általuk alakított és segített férfi és női nemzedék életminősége.

6. A politikai demokráciát ipari demokráciává kell fejlesztened, tudván azt, hogy egy ember nem elég jó és bölcs, hogy kormányozza a másik embert, ennek beleegyezése nélkül; minden embernek joga van munkájához mértén a megélhetéshez feltétlen szükséges javakon felül bizonyos észszerű többlet, (illetve ennek indítványozásához).

7. A háborút küszöböld ki és kerüld el a fenyegetés minden fajtáját; amilyenek: a nagy flották építése, a szomszédaid ellen foganatosított széleskörű előkészületek.

8. Az embereket csupán jellemükért és szolgálataikért tiszteld. Ne nézz le senkit faja, színe, szolgai multja miatt.

9. Ne tégy hamis tanúbizonyságot szomszédaid ellen rosszakaratú áskálódásod, hamis híreid által s tartózkodj vele szemben minden sértő nyilatkozattól.

10. Ne feledd el, hogy a te őseid is vadak és barbárok voltak egykor, s hogy más emberek hozták el számára az üdv és a keresztyén civilizáció evangéliumát. Most, hogy gazdag és szerencsés lettél, ne csak tudományodat, gazdasági érzékedet, hajóidat, áruidat, mozifilmjeidet

küld el Ázsiába és Afrikába, hanem a Krisztus üzenetét s a keresztyén szellemet is."

A jobb szociális igazságosság utáni törekvés teoretikusai újabb és újabb rendszerekkel állanak elő, az osztályharc ádáz erővel dúl több országban, a föld inog sok helyen s a föld alatt titkos törekvések fanatikusai szövök a lázalmok vörös képeit, a hatalmas Oroszország rettentő vajadás gyötrelmes, pokoli éveit éli s az elégtelenség ezrei tekintenek vágyó reménységgel a kommunista Eldorádó felé. Emellett szemünk láttára roppannak össze emberéletek százai, bűnbán, nyomorban senyvednek az ezrek, az iszákosság s a tüdővész miatt pusztulnak a tízezrek s nincs szavunk, üzenetünk a félelem s halál árnyékának völgyében járó, az evangéliumtól elidegenedett, veszendő, szomorú lelkekhez.

A magyar református egyháznak nemcsak a hozzá hű maradt, az atyai háznál élő gyermekekhez van szava, nemcsak a templomjáró számára van mondanivalója, de elérkezett az ideje, hogy szóljon az eltévelyedettekhez, elidegenedettekhez, a tékozlóhoz, elesetthez, elveszetthez is. Isten előtti felelősségtől indítva el kell indulnia a századiknak (ki tudja hány századiknak) megkeresésére is. Meg kell egyszer kezdenie a rendszeres, megmentő, szociális munkát. Ha munkamódszere más is lesz, mint az eddig szociális törekvések név alatt ismert módszer, el kell fogadni a szót is. A szociális törekvések előbb a test szükségleteit akarják biztosítani, azután a lélekét is, ami törekvésünk sorrendje: előbb a lelket, azután a testet, vagy a test gondjainak enyhítésén is a lelket. Ki vállalja tovább a felelősséget a halogatásért, hanyagolásért a kérdés teljes elutasításáért?!

Amint én látom, a teendők két csoportba oszthatók. Vannak *elméleti és gyakorlati* feladatok.

1. Az elméleti munka ismét kétágú, mivel híveink egyrésze falun, másik része pedig városban lakik.

A városi élet égető kérdéseit: lakás, népbetegségek, tömegbűnök, s széthulló családi élet s nevelés kérdései, munkalehetőségek, népmozgalmi adatok, munkanélküliek foglalkoztatása, népvédelem, olcsó s jó szórakozások, könyvtárak stb., mind ismernünk s tanulmányoznunk kellene, tudnunk kellene a mi híveinket érintő szomorú adatokat, hogy meglássuk a való igaz szomorú, megdöbbentő arcát s odaadjuk életünket az isteni irgalom eszközeiül. Ezen személyes látás, megtapasztalás nélkül sohasem indulunk meg s nem teszünk egy lépést sem a szociális kérdés megoldására. De hol szerezzük meg a megfelelő lelki felkészültséget, tudományos fegyverzetet e munka végzésére? E probléma belenyúlik a lelkészképzés kérdésébe. Tegyük lehetővé, hogy a „Közgazdasági Egyetemi Szociálpolitikai Intézet“ kapui megnyíljanak, a két évi káplánság ideje alatt, leendő lelkészeink, vagy az e kérdésekkel elméletileg is foglalkozni akaró parokus lelkészeink

számára!... Nem hinném, hogy ki ne lehetne vívni e jussot a mi lelkészeink számára. Csupán egy internátus kellene e célból, vagy az angol mintára, a segítség, munkában részvétel ellenértéke gyanánt még ezt is megkapnók? A lap hasábjain tavaly nyáron sürgetett elméleti, gyakorlati s lelki, egyéni életformálásképzés hármas munkájába e szociálpolitikai intézet kereteiben eltöltött pár hét nagyon beleillene s szerény véleményem szerint a jövőendő lelkész sem sokat veszítene kápláni két évvel egy részét itt töltvén inkább, mint mozdulatlanul egy s ugyanazon a helyen.

A *jalu* sajátos kérdéseivel, a magyar földművelő réteg lelki arculatának, szokásainak, bajainak, bűneinek, nemes indulatainak kikutatásaival, minden a multból átmentett javának, nyelvének, művészetének tanulmányozásával már szintén foglalkozik — tudomásom szerint — két testület. A „Faluszövetség“, no meg a „Mezőgazdasági kamarák“ is, és az „Alföldkutató Bizottság“ két centruma: Szeged, Debrecen. Ezen utóbbi bizottság tagjai között igen szívesen látná lelkészeinket, tanítóinkat is, s míg tőlünk bizonyos munkát kérne, nekünk többszörösen visszafizetné ezt azon lelki kép feltárásával, mire úgy az igehirdetés, lelki gondozás, mint a bajok orvoslása terén mulhatatlanul szükségünk van. Ha e bizottság kutatásainak köre tágulásával, munkája intenzívvé tétele céljából intézetet is kapna, amire reményünk is lehet, szintén nagyszerű alkalmat nyujtana ezen, híveink legnagyobb részét képező nép-réteg helyes és teljes megismeréséhez, ami minden gyökeres segítség és felemelés alapfeltétele.

A hazai intézetek és kutató társaságokkal való kapcsolatokon kívül az eddigi kutatásokból, könyv és folyóirati munkákból leszűrődött eredményt valakinek, illetve többeknek szintén számon kellene tartania.

A külföldi ilyenmű tudományos s gyakorlati munkára képző intézetekkel fel kellene vennünk a kapcsolatokat. Ott van a genfi intézet, a „Le Cause“ által Párisban fenntartott „Keresztyén Szolgálat Iskolája“, s a „Foi et Vie“ által alapított „Szocialis Szolgálat Iskolája“, amely mind szívesen nyitná meg kapuit a mi tanulni és kutatni vágyó ifjúságunk előtt. De ott van az angliai, amerikai intézetek sokasága, ki hozott onnan még valamit?

A külföldi tudományos munkákat is ismernünk kellene, még pedig nemcsak a mi hitünk fiait, az egyházi embereket, hanem a tudományos szocializmus alapvető iratait is, hogy a világnézeti harcot sikeresen megharcolhassuk.

A francia nyelvű „Christianisme Sociale“-t s ennek népszerű laptestvérét az „L'Avant-Garde“-t én járatom, de a német gazdag és angol folyóirat-irodalmat is számon kellene tartani valakinek s felvetni valahol mindazt az eszmét, ami nálunk is gondolatébresztő, sőt alkalmazható lehetne. De ez már átvisz a gya-

korlati munka, azaz ilyen jellegű gondolataim terére.

2. A gyakorlati munka terén megkülönböztethetünk közelebbi, minden nagyobb akadályok nélkül megvalósítható s távolabbi, nehezebben megvalósítható célokat.

A mielőbb megvalósítható és megvalósítandó célok közül az első, hogy valamelyik nagyobb egyházi lapunk, vagy talán mindenik, nyisson egy rovatot a keresztyén szociális kérdés elméleti és gyakorlati problémái számára.

E rovatokban legelőször is *fel kellene soroztatnunk meglevő szociális jellegű intézményeinket*; azok keletkezését, berendezését, szolgálatát, eredményeit, lehető javítani, bővíteni valóit stb.

Újra előhozom azt a gondolatot, amit a lap tavalyi első számainak egyikében felvettem, hogy *minden nagyobb gyülekezet alkossa meg az alkalmi segítségekből rendelkezésre álló alaphól s az e célra indított propaganda eredményéből a maga szeretetházát*, ahol betegeit, árváit, elhagyatottjait el tudná helyezni s olcsó ebédet is tudna adni a rászorultaknak, napközi otthonot biztosítana az utcára kicsapott gyermeknek.

Nem tartanám a mesebeli célok közé tartozónak az *ifjúság szociális nevelését, a gyülekezeti szeretetmunkába tagolását* sem. Tanítványaim látogatása során látom csak, hogy mennyit tudna segíteni egyik diák a másikon, ha módot és alkalmat tudnánk adni nemcsak a gazdagnak a szegényt segítsére, hanem a jó nyelvérzékkel, számtani tehetséggel bíróknak az ezen tárgyakkal nehezen birkózó társának segítésére. Milyen szép volna, ha a megajánlás filléreiből nemcsak karácsonykor, hanem állandóan jutna egy kis segítség, sőt egy-egy szegény családdal más jót is tudna tenni pl. egy-egy osztály; ha nemcsak énekeket másolnának növendékeink a betegek istentisztelete számára, hanem tudnának küldeni olvasmányt is, vagy az otthoniakat is szemmel tarthatnák; ha a megajánlás filléreiből egy kis könyvtárt, vagy segítő (nem egyesületet, hanem) kis pénztárt tudna csinálni egy-egy hitoktató, vallástanár növendékserege stb.

A mostani Zsinat megoldja a belmissziói munka egységes szervezetét, az eddigi munkák szétszórt erőfeszítéseinek egységre juttatását. Csak a széthúzást, a személyi féltékenykedést is tudná eltörölni s bevinni az egység, egymás megbecsülésének, közös célért egymással vállvetve harcolásának lelkét is. Az együttes erő meg tudna valósítani olyan távolabbi célokat is, mint a *gyógyíthatatlan betegeink otthona, vakok, süketnémák, lelki betegek háza, nyári üdülőtelepek a Balaton mellett s a Mátrában a beteg városi és falusi gyermekeink számára; a népkönyvtáraink felújítását, a református szellemű magyar szépirodalom nép számára való termékeit stb.*

A messzebbi célok között áll egy pár *alaposan felkészült ember munkába állítása* is, kik a

külföldi ker. szociális iskolák, intézetek elvégzése után állanának oda az elméleti s gyakorlati munka végzéséhez s oldanák meg a falu és város református vonatkozású nagy kérdéseit legalább is nagy vonásokban s lehetővé tennék a gyakorlati emberek számára a belterjes munkát.

Legvégül pedig elutasíthatatlanul *ott áll egy magyar Toyubee Hall létesítésének gondolata Debrecenben vagy Pesten*, mint olyan anyaház megalkotásának reménysége, honnan a legmodernebb fegyverzettel, felkészültséggel kerülne ki a jövő református vezető generáció.

Álljunk össze mindnyájan jóakarátú, felelősséget érző emberek. Vállalja ki-ki, amit tehet. A kor lázasan dolgozik a testi-lelki jólét kérdésének megoldásán, a lekek megmentésén. Jaj nekünk, ha nélkülünk, sőt ellenünkre oldja meg!

E néhány egyszerű sor, az előzőkkel egyetemben, szerény visszhang szeretne lenni Ravasz püspök úr kiáltó szavára. **Dr. Illyés Endre.**

Hozsánna és Zsoltár.

Lapunk V. 25-i számában megjelent cikkre teszem meg észrevételeimet. Mondott szóból ért az ember, — és alapos megvitatás tisztítja az elgondolásokat. Győzzön a jobb!

Először szólok a zsoltáros könyvről.

A legkisebb alak összefolyó betűs, rozszul vágott szélű.

A legnagyobb fajtánál a kotta és alatta a szöveg nem illik a szöveg többi vers betűihez. Hiszen olyan aprók a kotta is, alatta a betű is, hogy az öregek, — akik azért veszik *ezt* a fajta kiadást, mert az *ablakok* gyengék, — még dupla pápaszeggel sem tudják olvasni. És olyan komikus: nagy kvart alakú papír, borsónyi többi betű, — minden ének elején meg az *ici-pici pöttyök*. Valahogyan egyformásítani kell majd őket.

Ami a belső tartalmat illeti, egészen bizonyos, hogy 2—3 ivnyi fölösleges szöveg van a mai Zsoltár-ban. Elül az 5—6-féle tartalomjegyzék, középen a sohasem használt kezdő-közép-záró énekek, hátul a hozsánna, a temetésiék, mind csak ballast, olyan teher, amelynek súlyát a vevő pengőben egyenlíti ki, — mert muszáj.

Nyelvezete is hajmeresztő! *Hallók, érzők, meghallgatók*, stb. kinek kell ilyen nyakatekert magyarság?! Egyrészt újítunk (a hozsánnaikkal), de ugyanakkor megvadítjuk a föld népének nyelvérzékét a *hallók*-kal. Ha már újítunk, adjunk a *népnek* való énekeket. Amely nem cifra. Sem dallamban, sem szövegben. Amelyik dallam csupán 5—6 hang változata, azt el kell hagyni, mert a tömeg úgyszólván végig egy nyomon fújja, de legalább is a hasonló sorokat húzza egy kaptafára. Minek a 99. dicséret?! Dallama más négy énekből van *átvéve*.

Nagyon sokat lehetne — kellene is! —

erről a *kötelező használatra elrendelt* könyvről írni, de talán majd máskor.

Külön szólok a hozsánna énekekről és a velük kapcsolatos dolgokról. Arról, hogy a hozsánna énekek dallama *zeneileg* fölülte áll a zoltárokénak, fölösleges beszélni, mert így van. Ez igaz. És aki csak a modern (vagy: finomabb) muzsikában találja örömét, az méltán tör lándzsát a hozsánnák mellett. Kérdés azonban, vajjon a megállapodott, megszokott és egyszerűségében fenségesen ható zoltár (és dicséret) dallamok helyett a *nép* elfogadná-e, megszeretné-e, énekelné-e a hopszassza ütemű dalokat, holott tudván-tudja, látja, hallja, tapasztalja, hogy azokat a nazarénusok, baptisták, — *hívők* énekelgetik és a mi falusi — romlatlan! — népünk, jó reformátusul, inkább fújja teszem azt: Te benned bízunk eleitől fogva! —, mert tudja, hogy *ez a mi énekünk!* Amaz kozmopolitaságra vezet, amiből pedig éppen *elegünk volt.*

Ha valahogyan rá lehetne vezetni a nép-ség-katonaságot egy kis zenei alapismeretre: *idővel* éppen olyan szép ütenybeosztással, zenei hangsúllyal énekelné a zoltárokat (és dicséreteket), mint pl. a valcertempós hozsánnákat éneklék a *hívők*. Csakhogy a magyar-nép természete nem veszi be a háromnegyedes ütemet. Németnek való az, meg a cseh trombitásoknak!

Ezt onnan *tudom*, mert próbáltam. Volt vidéken egyszerű parasztokból (csak a foglalkozást jelzem e szóval) férfinégyesem. Sok munka után, de megtanulták az egyszerű emberek az egyszerű zoltár (dicséret) dallamokat *zenei* felfogással énekelni. Általuk, segítségükkel, vezetésükkel a hívek is tanulgatták. Ez az útja-módja a szebb templomi énekelésnek, nem pedig a megszokott dallamok sutbadobása, a hozsánnák kedvéért. *Ezeket* énekeltessek esetleg az énekkarokkal, bibliakörökkel, hogy fejlesszük a hívek zenei érzékét.

Első azonban a zoltárok (dicséret) dal-lamának helyes megtanítása.

A szövegről nem beszélek. Egyszerű a megoldás: ne tessék felvenni, ami költészeti (és magyar) szempontból nem megfelelő.

A *zoltár* (és dicséret) *dallamoknak ellenben béke legyen*, — *ez tradíció!* Ne bántsuk a — régít! —

Horváth E. János.¹

Irodalom

Aranyhárfa címen, az Országos Református Lelkészegetület kiadásában hagyta el a sajtót a magyar vallásos költemények gyűjteménye. Az anthológiát dr. Halmi János szerkesztette s Csikesz

¹ Bár általános elvünk, hogy helyt adunk minden közérdekű felszólalásnak, itt külön is meg kell mondanunk, hogy nagyérdemű munkatársunk fejtegetései sok részben nem egyeznek a mi felfogásunkkal.

Sándor nézte át és látta el előszóval. A hatalmas, 400 oldalt meghaladó kötet díszes kiállításban, felbörkötésben jelent meg. Mintegy 612 verset tartalmazó gazdag és gondosan megválogatott tartalma nagy mértékben hozzá fog járulni a vallásos érzés ébresztéséhez és mélyítéséhez. De különösen nagy nyereség lesz a könyv vallásos estélyek, ünnepélyek rendezésénél, bőséges anyagot nyújtva szavalatokhoz, felolvasásokhoz. A mű bolti ára 15 pengő terjedelméhez és kiállításához képest szokatlanul olcsó. Terjesztésével a Sylvester-nyomda könyvosztálya bízott meg, ahol (Budapest, VI., Hermina-út 37.) a megrendelés eszközölhető.

Halottaink

Bizáki Puky László okl. kohómérnök, diósgyőri m. kir. állami vas- és acélgyári felügyelő 53 éves korában, június hó 25-én, hosszas szenvedés után elhunyt. A diósgyőri egyháznak buzgó presbitere, az alsóborsodi egyházmegyének tanácsbírája volt. A megboldogultban dr. Puky Endre képviselőházi alelnök testvéröccsét gyászolja. Áldott legyen emlékezte!

Különfélék

Dr. Vásáry István, Debrecen város polgármestere, Debrecenről a Studióban előadást tartott.

A debreceni Gazdasági Akadémia az intézet parkjában a napokban leplezte le a debreceni, kassai és kolozsvári akadémiák hősi halált halt hallgatói emlékművét.

A debreceni református Kollégium széniora 1929—30. évre Gál Lajos végzett hittanhallgató lett.

Móricz Zsigmondot Tiszaeséce község — az író szülőhelye — díszpolgárává választotta.

Az Országos Dalosverseny június hó 28—30. napjain ment végbe Debrecenben. A versenyen több, mint 200 dalárda tízezer dalossal vett részt. A versenyen igen szép eredményt értek el református énekkaraink is.

A „Vasárnap”, a debreceni gyülekezet hetilapja pályázatot hirdet vallásoskereseti szempontból tiszta keresztyén alapon álló novellára. Az első legjobb novella pályadíja 200 pengő, melyet Hóreb-hegyi Sinay Ida adományozott, a második legjobb novellára pedig Malatinszky Ferenc, a debreceni egyház buzgó, áldozatkész presbytere 100 pengőt adományozott.

A vallásstanári vizsga 1929 szeptember 6—7. napjain lesz Pápán. Jelentkezni lehet reá 1929 augusztus hó 1-ig. A vallásstanári vizsga díja 75 pengő s bizonyítvány kiállítási díj 10 pengő.

A szatmári református gimnáziumban az évzáró ünnepélyt június hó 23-án tartották meg az iskola előljárósága, tanárkara, tanuló ifjúsága és szép számú érdeklődő közönség jelenlétében. Az intézet a múlt évben már csak mint háromosztályos iskola működött és a nyilvánossági jog visszaszerzése érdekében tett lépések sem vezettek

még mindig eredményre. Az évzáró ünnepélyel kapcsolatosan búcsúzott el az iskola öt tanára: Bakesy Gergely igazgató, aki az intézetnél 38 évet, mint igazgató 21 évet, Regéczy Sándor 43 évet, Mátrai Lajos 39 évet, Markos Imre 38 évet, dr. Schöber Emil 8 évet töltöttek. Mindnyájan négy évtizedet meghaladó időt töltöttek el a magyar nevelés és közoktatásügy szolgálatában s a közoktatásügyi miniszter rendeletére a korhatár betöltése miatt — munkabírásuk dacára is — tovább nem taníthatnak.

A placuccai egyházzrész konfirmált leányok körét szervezett. Az alakuló gyűlés június hó 13-án ment végbe, melyen megnyitóbeszédet dr. Dancsházy Sándor vallásitanító lelkész tartott.

A Nagytemplom kicsinyített alakját elkészítette dr. Kövessy József szobrász, mely most sokszorosítva eladásra kerül. Előjegyzést elfogad a Templomegyesület titkári hivatala. A szobor vételára 4 pengő. Minden darab eladásából 1 pengő a Kálvin-ház felépítésére fordítatik.

A csehek Kövy Árpád losonci református lelkészt családjával együtt kiutasították.

Nyugalombavonulás. Székely János és Nagy Lajos makói tanítók hosszas, eredményes, buzgó szolgálatuk után nyugalomba vonulnak.

Esperesválasztás. Tukacs Lajos nagykárolyi egyházmegyei esperes, aki egy félszázadot meghaladó idő óta nagyérdemű és hűséges szolgálója szentegyházunknak, úgy esperesi, mint nyirmedgyesi lelképásztori állásáról lemondott s nyugalomba vonul. A közszeretben álló esperestől június 19-én búcsúzott el az egyházmegye, mikor utódját be is iktatták az esperesi székbe. Az új esperes *Fóris* Lajos lett, aki mint egyházmegyei jegyző és tanácsbíró sokszoros bizonyosságát adta már jeles képességének és az egyházi közigazgatásra rátermettségének. Sajnáljuk, hogy a változás véglegesítéséről elkésve és igen szűkszavú értesítést kaptunk. A legfontosabb egyházi tisztségek sorsa mindenkit érdekel. A távozó és a munkába beálló testvéreinknek egyaránt az Úr kegyelmét és áldását kívánjuk. Adja Isten, hogy az aranyos kedélyű öreg Tukacs lelkének derűje és a fiatal munkásokat rendszerint jellemző erélyes rendtartás szép harmóniában egyesülve legyen tovább vezérlője a megcsontított és szerény, de mindenkor becses-munkát teljesítő nagykárolyi egyházmegyének.

Felvétel az „Andaházi Szilágyi Mihály“ internátusba. Debrecen egyik legszebb pontján, egy holdas parkkal körülvéve fekszik a Tiszántúli Református Egyházkerület felügyelete alatt álló „Andaházi Szilágyi Mihály“ fiú-nevelőintézet. Ez internátusba olyan növendékek vehetők fel, akik egyszersmind a református gimnáziumnak is tanulói. Az intézet, melyben egyelőre étkezés nincs, de a növendékek a kollégiumi konviktusba járhatnak étkezni, vagy a felügyelő tanárnál nyerhetnek ellátást, lakáson, fűtésen és világításon kívül elsőrendű felügyeletet nyújt a tanulók szellemi fejlődésére és vallás erkölcsi nevelésre nézve. Evégből bent az intézetben lakik a felügyelő tanár s mellette segítségül működik egy hittanhallgató, a gyermekek

egészségi állapotára pedig külön intézeti orvos vigyáz fel. Növendékek csak korlátolt számban, mindössze 25-en vétetnek fel, előnyben részesülnek, az alapító családjához tartozó leszármazottak, kik külön kedvezményben is részesülnek, idegen tanulók közül csak az igen jó előmenetelűek és a példás viselkedésűek. Lakásdíj évi 200 pengő, mely a kollégiumi pénztárba négy részletben is fizethető. A felvétel iránt való folyamodások a folyamodó nevére megcímezett levelező-lap csatolása mellett a Református Gimnázium igazgatóságához augusztus 1-ig küldhető be. A felvétel elintézéséről érdekeltek idejében értesítést kapnak, de a felvétel végérvényes csak akkor lesz, ha a felvett tanuló a lakás negyedévi díját (50 pengő) az értesítéstől számított egy héten belül a kollégiumi pénztárba beküldi. Ágyneműt, evőeszközt (tányér, pohár, kés, villa, kanál) a növendékek maguk hoznak. Egyéb tudnivalóra nézve bélyeggel ellátott viszontválaszos levél csatolása mellett dr. Nagy Sándor felügyelő tanár (Poroszlai út 2.) készséggel válaszol.

A szatmárvidéki lelkészek június hó 26-án körli értekezletet tartottak.

Az ibrányi gyülekezet Györek József alsósegedi lelkészt választotta meg pásztorául.

A nagykovácsi tanítóképzőintézet június hó 16-án tartotta zászlószentelési és tornaünnepélyét.

Ének- és tornaverseny Józsan. Június 16-án felejthetetlenül szép ünnepély folyt le Józsa községben. A hajdúhadházi körzet — melyhez Józsan kívül Hajdúhadház, Téglás és Hajdúsámson iskolái is tartoznak — e napon tartotta torna- és énekversenyét Józsan. A verseny iránt óriási érdeklődés nyilvánult meg, nemcsak a hivatalos tényezők, hanem a nagyközönség részéről is. A vendégek s a versenyen résztvevő gyermekek csoportvezetőikkel együtt reggel érkeztek meg, a józsai csapatok csoportvezetőikkel együtt az állomásnál várakoztak rájuk. Megkapóan szép látvány volt, mikor az egyenruhás kis csapatok a zene hangjai mellett a versenyterre felvonultak. A versenyterre diadalkapu vezetett, melyet a fellobogózott zsüri-sátor s a többi ponyvasátrak valóságos táborhellyé varázsoltak át. A versenyeket óriási embergyűrű vette körül, de a rendezőség példás rendet tartott fenn, s mindenki jól láthatta a zeneszóra egymás után felvonuló csapatokat. Oszlopokban való felállás után tábori istentisztelet volt, melyen a 63. dicséret első versének eléneklése után a helybeli lelkész Márk ev. V r. 36. v. alapján tartott hazafias tárgyú, alkalmi beszédet. Záró-ének a 245. dicséret 10. verse volt. Istentisztelet után Vasady Lajos kir. tanfelügyelő nyitotta meg a torna- és énekversenyt, különösen kiemelve azt a hazafias célt, melyet e versenyek szolgálnak. A verseny-megnyitó után az énekverseny tartott meg a zsüri sátor előtt levő szabad területen. A bíráló bizottság határozata szerint első, így a vándorzászló tulajdonosa lett a józsai református iskola, vezetője Tokay István. Ugyancsak első díjként nagy ezüst serleget kapott a hajdúsámsoni református iskola, vezetője Bede Kálmán, második a téglási református iskola, vezetője Pozsár Gyula, harmadik a hajdúhadházi áll. iskola, vezetője

Hadházné Vértse Erzsébet. Az énekverseny után a nagy ponyvasátrak alatt felterített asztalok várták a vendégeket. A főzést maga a község főjegyzőjének kitünő gazdasszony felesége vezette. Ebéd után ismét a versenytérre sorakoztak fel a csapatok. Vasady Lajos kir. tanfelügyelő délutáni megnyitóbeszédében Józsa községet emelte ki, rámutatván arra a nemes áldozatkészégre, mellyel lehetővé vált, hogy e hazafias célt szolgáló versenyt ez, anyagiakban szegény községben meg lehetett tartani. Ezután a helybeli fúvós zenekar ütemeire ismét felvonultak a lelkes kis csapatok, s megkezdődött a kötött gyakorlatok bemutatása, mely olyan szép látványt nyújtott, hogy a közönség óhajára meg kellett ismételni. Majd a csapatok szabadon választott gyakorlataikat mutatták be. E mutatványok nemcsak a közönség tetszését nyerték meg, hanem a vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiküldöttje is megjegyezte, hogy hasonló tökéletességgel ilyen gyermektorna-versenyen még eddigelé nem találkozott. Végül a díjak kiosztása következett. Első díjat, a vándorzászlót nyerte most már másodikban a józsa református iskola, vezetője Karia Ödönné, második díjat a hajdúhadházi áll. iskola, vezetője Nagy Tamás, harmadik díjat a hajdúhadházi református iskola, vezetője Onodi Géza, a negyedik díjat a téglási református fiúiskola, vezetője Szécsi Ferenc, az ötödik díjat a józsa kath. iskola, vezetője Juhász József, a hatodik díjat a hajdúsámsoni református iskola, vezetője Szilágyi László, a lányok díját nyerte a téglási református leánycsapat, vezetője Benedek Jolán. Egyéni versenyeken Józsa 7 díjat nyert (közte 3 első) a többi 9 díj Hadház, Téglás és Sámson között oszlott meg. A szép ünnepély a díjak kiosztása után a Szózat eléneklésével ért véget. — A helyi rendezés nagy munkájáért elsősorban Rózsa László főjegyzőt illeti az elismerés, de alaposan kivették részüket ebből Némethy István főbíró s a tantestület derék tagjai is. Vasady Lajos kir. tanfelügyelőt pedig, aki e versenyek sikere érdekében oly sokat fáradozik, hazafias munkájáért méltán illeti a legnagyobb hála és elismerés.

K. Ö.

A győri ifjúsági C. E. konferencia augusztus 17—30. napjain lesz Győrben.

A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek genfi világbizottságának augusztus 3—9. napjain tartandó gyűléseire a magyar Nemzeti Bizottság dr. Tóth Miklós kir. kúriai bírót és Töltéssy Zoltán nemzeti titkárt küldte ki.

A pápai református egyházmegye rendes évi közgyűlését július hó 31-én tartja.

A makói honvédi imaház építése most már befelyezett tény. Az építésnek október hó 1-ig szerződésileg készen kell lenni. Az egyház renováltatni kívánja ó-templomát is.

Középiszkolás fiú-diákok balatoni üdülésre már 13 éves kortól is jelentkezhetnek. Felhívjuk a polgárista fiúk figyelmét is a balatonszárszói üdülő táborra július 22—26. között. Részvételi díj csak 11 pengő. Jelentkezni lehet a Soli Deo Gloria Szövetségénél, Budapest IX. Kálvin-tér 7. II. 15.

Pályázati hirdetés.

A derecskei (Biharm.) református egyház pályázatot hirdet egy fitanítói állásra. Fizetés: egyház hozzájárulása 47⁰/₀, lakbér, 540 kgr. rozs, 2 méteröl tűzifa, 7 hold szántó föld, államsegély. Kötelessége: osztályok vezetése, konfirmándusok előkészítése, lelkipásztor helyettesítése (jelenleg nem), vasárnapi iskolai, ifjúsági egyesületi munka, leventeoktatás. Jóhangúak, hangszeren játszó, belmissziói munkások előnyben részesülnek. Ha helybeli tanítóval töltetik be az állás, akkor annak az állása üresedik meg. Pályázati határidő: július 23. Teljesen felszerelt kérvények, református lelkipásztori hivatalhoz küldendők.

Pályázati hirdetés.

A gyulai református presbiterium pályázatot hirdet egyházkápláni állásra. Fizetés havi 136 pengő és 1 bútorozott szoba lakásul. Állás augusztus 1-én foglalandó el. Jelentkezés július 21-ig.

vitéz Bánáthy Péter dr.
lelkipásztor.

Pályázat.

A hajdúhadházi református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet egy tanítónő nyugdíjazása folytán megüresedett állásra. Javadalma: 4 ¹/₂ kat. hold szántó föld haszonélvezete, 2 öl kemény tűzifa házhoz szállítva, továbbá 1 kat. hold 494 □-öl erdőilletőség haszonélvezete. A felsorolt természetbeni javadalom 12 értékegységre van értékelve. Kézpénz az egyház pénztárából a kezdő fizetés 71 %-a, ezenkívül a megfelelő államsegély.

Kötelessége: a presbiterium által kijelölt osztály, vagy osztályoknak a tiszántúli egyházkerületi tanterv szerinti vezetése, belmissziói munkában való részvétel. Zenében való jártasság előny. Pályázhatnak nők és férfiak. Pályázati határidő július 25. Az állást szeptember 1-én kell elfoglalni és a fizetés is ez időponttól folyósítatik. Válaszbélyeggel ellátott kellően felszerelt kérvények alulírotthoz küldendők: Molnár Zoltán református lelkész, isk. széki elnök. Hajdúhadház.

A nagydobosi református egyházközség nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 1. természetbeni lakás és szántóföldekből, rozs járandóságból álló 47 egység; 2. államsegély. Kötelesség: összes kántortanítói teendők végzése, lelkésznek kánonikus órákon akadályoztatása esetén való helyettesítése; énekkar vezetése és összes belmissziói munkákban való részvétel. Az állás 1929 szeptember 1-én foglalandó el. Pályázati határidő e lap megjelenésétől számított 8 nap. Kellően felszerelt kérvények lelkési hivatal címére küldendők. Az állás múlt év októberétől helyettessel van betöltve. Menekültek, B. listások egyenlő képesítés esetén előnyben részesülnek. *Presbiterium.*

Pályázat.

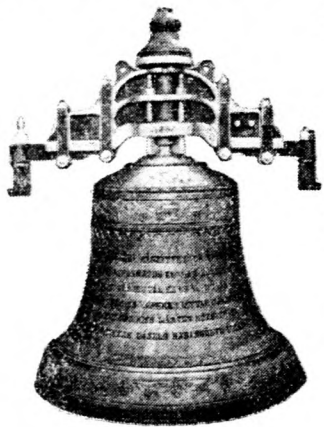
A halálozás folytán megüresedett olesvaapáti-kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk. Pályázati határidő a Néptanítók Lapjában való közlés-től számított 10 nap. Az állás javadalma: új lakás kerttel, készpénz, termény, föld, legelő, fajárandóság, mely 70 egységben van felvéve. A földet adóját egyház fizeti. A kántortanító kötelessége: III—VI. vegyes osztály vezetése, az összes kántori teendők végzése, ismétlősök oktatása, belmissziói tevékenység, kanonikus órákon és lelkes akadályoztatása esetén lelkes helyettesítése, presbyteri jegyzőkönyv vezetése, levante oktatás. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Orgona nincs. Kellőleg felszerelt pályázat a lelkesi hivatalhoz küldendő. Olesvaapáti, ú. p. Vitka (Szatmár m.).

Presbyteryum.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

Magyarország aranykoszorús mestere**SZLEZÁK LÁSZLÓ****harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár****BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.**

Telefon: Lipót 913-53. sz.

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-os harang.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

✱

Kitünő tűfőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények, zsir-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15—48.

Debrecen város és a Tiszántúli ref. egyházker. könyvnyomda-vállalata.

A „MÉLIUSZ“ VIZSGAI JUTALOMKÖNYVEI.

Nem hirdetünk drága és megfizethetetlen műveket!

Tekintse meg az alant következő ifjúsági iratok címeit, szerzőit és főként árait. Kiállítás tekintetében semmi kívánni valót nem hagynak maguk után. Kemény kötésben, a külső fedőlap mindenikén izléses képpel szállítjuk azokat.

	P. ngő
Gyökössy Endre: Debreceni meséskönyv	2.—
Halmi János: Csevegő virágok	2.—
Móricz Pál: Hortobágyi legendák	5.—
Uray Sándor: Vizsgai jutalomkönyv	2.—
Avar: Kincses turbán	1:20
Benedek Elek: Öcsike levelei	1:20
„ „ Újabb levelei	1:20
„ „ Pajkos Peti huncutságai	1:20
„ „ Új huncutságai	1:20
Fabián: A „kis Mozart“	1:20
„ Zöld elefánt	1:20
Gárdonyi Géza: Zöld erszény	1:20
„ Nevető könyv	1:20
„ Mindentudó Gergely bácsi I.	1:20
„ „ „ „ II.	1:20
Grimm: Mesék	1:20
Jeszenszky: Új otthon	1:20
Kosáryné: Tibi csapata	1:20
„ Tibi a tengeren	1:20
„ Tibi hazajön	1:20
„ Legszebb mesék	1:20
Swift: Gulliver a törpék országában	1:20
„ az óriások országában	1:20
Sz. okay: A kis ezermester	1:20
Z. Tábori: Világjáró Péter	1:20
Tábori P.: Felfordult világ	1:20
„ Békesziget	1:20
„ Anit szél úrfi	1:20
Tutsek Anna: Vidám Jankó	1:20
„ Tréfás mesék	1:20
„ Tündér mesék	1:20
Tóth János: Tiszteletes bácsi meséskönyve	2.—
„ Apróságok nagymeseországából	2.—
Porcsalmy: Boda Katalin	2:40

Minden és bárhol megjelent könyvet
beszerez és azonnal szállít a

„Méliusz“

könyvkereskedés
Debrecen